

EDGAR HAAK – 90

Edgar Haak sündis 27. novembril 1931. a Sõmerpalu vallas Võrumaal talupidajate peres. Tema koolitee algas Vastse-Otepää algkoolis 1939. a, mille lõpetas 1945. a ja jätkus Valgjärve 7-klassilises koolis ja Otepää keskkoolis. 1950. a astus ta Tartu Riiklikku Ülikooli põllumajandusteaduskonna aianduse osakonna üliõpilaseks. Eesti Põllumajanduse Akadeemia loomise tulemusena 1951. a koondusid põllumajanduslikud erialad uude kõrgkooli ja õpetatud agronoomi diplomi aianduse erialal omandas Edgar Haak 1955. a. Tudegina oli ta aktiivne üliõpilasingides. Tootmispraktika kohaks valis Edgar Haak Polli katsebaasi, kus ta vaimus dr. Aleksander Siimoni agrotehnikaalastest katsetest. Kõrgkooli lõpetamise järel suunati E. Haak tolleaegse Keila rajooni Kalevi kolhoosi agronoomiks (1955–1956). Võimalus asuda tööle õpitud erialal avanes detsembris 1956. a. Ta kutsuti tööle nooremteaduriks Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudi (EMMTUI) puuviljanduse osakonnas. Tema töö valdkonnaks olid marjakultuurid. Aastail 1958–1959 töötas ta sama osakonna Saaremaal asuvas Karja katsepunktis uurides erinevate viljapuude, sh aprikoosi ja viinamarja sorte ning haljasväetiste kasutamist viljapuude reavahedes. Õpingutel aspirantuuris (1960–1962) oli juhendajaks dr. Aleksander Siimon. Uurimisvaldkonnaks valiti puuviljaaedade agrotehnika. 1965. a E. Haak kaitses väitekirja "Erinevate vahetehnikate mõju noortele viljapuudele Eesti NSV tingimustes" ning sai põllumajandusteaduste kandidaadi kraadi. 1968. a haigestus A. Siimon sedavõrd raskesti, et tuli leida järglane Polli katsebaasi juhataja kohale. EMMTUI direktor I. Jürisson tegi ettepaneku võtta vastu see vastutusriikas ametikoht E. Haagil. Alates 1. juunist 1969. a oli E. Haak Polli katsebaasi direktor ja samaaegselt ka EMMTUI puuviljanduse osakonna juhataja, samas jätkas ta teaduskatseid ning koordineeris puuviljandusalaseid uurimusi kogu Eestis. Polli katsebaasi direktori ametist loobus E. Haak 1992. aastal, olles juhtinud asutust 23 aastat ja puuviljandusosakonna juhataja tööst 1995. a. Sellest peale jätkas ta tööd vanemteadurina. Vanemteaduri kutse omistati 1982. a.

Alustanud puuvilja- ja marjasortide uurijana sai mõne aasta pärast Edgar Haagist agrotehnik, kes uuris õunapuude viljelemisega seotud probleemistikku. E. Haagi peamised uurimisteemad olid õunaaedade rajamiseelne väetamine, erinevate vahetehnikate mõju noortele viljapuudele, istutustihedus, kandeaalase istanduse väetamine, viljapuude võra kujundamine, pookealuse mõju uurimine õunasaagi suurusele ja kvaliteedile. Viimastel aastatel olid E. Haagi ülesandeks astelpaju väetamiskatsed ja astelpaju saagi koristustehnoloogia uurimine. Valdav osa viljapuude kasvatamise tehnoloogia uurimisel saadud katsetulemustest on leidnud rakendust

suurtootmise suunaga istandustes. Pikaajalised aedkatsete tulemused on publitseeritud ajakirjas "Agraarteadus": "Õunapuu lehtede põhitaitainete sisalduse sõltuvus väetamisest ja muudest teguritest" (1999, 1, lk-d 38–45), "Õunapuu kloonaluste aedkatsete tulemustest Eestis" (2001, 1, lk-d 8–13), "Kloonaluste ja vahetehnikate mõjust õunapuude kasvule ja saagikusele" (2003, 5, lk-d 251–259).

Edgar Haak täitis teadus-administratiivseid ülesandeid EMMTUI esindajana Üleliidulise Lenini-nimelise Põllumajandusteaduste Akadeemia Lääne osakonnas, kus koordineeriti Eesti, Läti, Leedu ja Valgevene teadurite aiandusalaseid uurimistöid. Koostöö naabritega oli otstarbekas ja tulemuslik. Ühiskatsed õuna-, pini- ja ploomipuu pookealustega andsid materjali tuumakateks ühisteks artikliteks ja olid aluseks paarile doktoritööle.

E. Haak on avaldanud üle 90 teadus- ja populaarteadusliku artikli. On ENE, EE, EPE erialaste artiklite autor. Kirjutanud raamatud "Noore viljapuu võra kujundamine" (1969, koos J. Palgiga), "Aiapidaja käsiraamat" (1974, kaasautor), "Polli" (1983), "Õun aias ja köögis" (1999, kaasautor), "Eesti põllumajandus XX sajandil III" (2009, kaasautor). Ta on koostanud istanduste rajamise projekte mitmele majandile.

1982. a sai Edgar Haak Eesti NSV teenelise aiandustöötaja austava nimetuse ja 1986. a Eesti Aianduse ja Mesinduse Seltsi teeneliseks liikmeks.

E. Haagi paljutahulises elutöös on oluline Polli asula väljakujundamine ja haljastuse loomine. Tema juhtimisel ehitati Polli laborihoone, õunahoidla, 4 kolmekorruselisel elamut, 11 ühepereelamut, 3 kaarhalli, rekonstrueeriti seemneviljakuivati ja karjalaudad Pollis ja Allastel. Polli asula viidi tsentraalküttele, ehitati puurkaev ja biopuhastiga kanalisatsioon. Polli katsebaas tegeles puuviljade ja marjade uurimise ning tootmisega. Rekordsaak koguti 1976. aastal. Peale aianduse tegeleti ka loomakasvatuse ja põllukultuuride seemneviljatootmisega. Mõlemal viimasel alal oli Polli järjekindlalt Viljandimaal esikohal, millest annavad tunnistust kümned autasud. E. Haak oli aktiivne ühiskondlikus elus nii ametiühingu esimehena, pilli- ja spordimehena kui ka Polli esindajana Abja Tarbijate Kooperatiivis.

Edgar ja Evi Haagi peres kasvasid tütar ja kaks poega. Vanem poeg Aivar tegutseb aianduses ja on spetsialiseerunud viljapuustikute kasvatajaks Põhja-Eestis Arli puukoolis ja sellega jätkab ta oma perega isa tegevust aianduse alal.

E. Haak suri 79-aastasena 22. juulil 2011. aastal olles tööl vanemteadurina osalise töökoormusega. Ta põrm puhkab Kanepi kalmistul.

Toivo Univer